

Ólmodi gyöngyszemek

Közösségi összefogással kidolgozott
natúrparki szemléletű élő értékeink Ólmodon

képviselőtestületi előterjesztés szakmai anyaga

Megbízó: Ólmod Önkormányzata

Készítő: Írottka Natúrparkért Egyesület

az UTIRO LEADER helyi akciócsoport VP6-19.2.1.-90-Ö.1-17 helyi felhívása keretében

Európai Unió
Európai Mezőgazdasági
Vidékfejlesztési Alap

A VIDÉKI TÉRSÉGEKBE BERUHÁZÓ EURÓPA

2020

Javaslataink a LEADER alapú, natúrparki szemléletű helyi értéktárba emeléshez:

Struktúra:

Ólmodi helyi értékek (gyöngyszemek).

1. Élő és élettelen természeti értékeink - javasolt értékek száma: 4 db.
2. Kiemelkedő ünnepeink, szokásaink- javasolt értékek száma: 7 db.
3. Kiemelkedő Ólmodiak- javasolt értékek száma: 4 db.
4. Művészetek és művészi kézművesség- javasolt értékek száma: 5 db.
5. Épített értékeink- javasolt értékek száma: 7 db.
6. Tárgyak, és a múlt kézbe vehető emlékei- javasolt értékek száma: 1 db.
7. Mesterségek és iparosság emlékei- javasolt értékek száma: 2 db.
8. Vendégcsalogató és vendégfogadó gyöngyszemek- javasolt értékek száma: 1 db.
9. Helyi termékek és a helyi gazdaság megtartói- javasolt értékek száma: 6 db.
10. Sport, hobbi, szabadidő- javasolt értékek száma: 0 db.

A javasolt ólmodi helyi értékeket (= ólmodi gyöngyszemek) 10 db kategóriába osztottuk. A kategóriákon belül javasolt helyi értékek egyenként sorszámozottak.

A leírás tartalmazza a helyi érték megnevezését, a kapcsolattartó személy nevét és elérhetőségét, a pontos helyszínt (hrsz, koordináták, cím amennyiben ez értelmezhető az adott értéknél).

A leírás tartalmaz egy javaslatot és a javaslattevő szervezet/személy megnevezését.

A helyi értéktárban lévő értékek (= ólmodi gyöngyszemek) közül kiemelésre javasolt kategóriák:

1. Natúrparki Gyöngyszemek – a natúrparki értékek szempontjából kiemelkedő értékek
2. Vas Megyei Értéktárba javasolt értékek - Javasoljuk a kiemelt ólmodi helyi értékeket a Vas megyei értéktár felé jóváhagyásra előterjeszteni. (A Vas Megyei Értéktárba javasolni csak a helyi értéktárba való felvétel után lehet egy-egy helyi értéket.)

1. Ólmodi gyöngyszemek – élő természeti értékeink

1.1. Öreg eperfa

A falu határában lévő nagy eperfa, mely közterületen áll. Törzs átmérő: kb.3,7 m. A fa termést nem hoz, de virágzik. Valószínűsíthetően 100 évnél idősebb korú fa.

Gondnoka és kapcsolattartó: Méhes Attila **elérhetősége:** 30/ 4134369

Helyszín: google maps koordináták: Ólmod 47.409054, 16.586273

Javaslat: Javasoljuk a fa helyi védettségű természeti értéként való nyilvántartásba vételét, valamint az öreg eperfához vezető egykori eperfa sor újraültetését, a pihenőhely felújítását / megújítását a fa körül. A fa terméshozama több eperfa ültetésével biztosítható.

Kiemelési javaslat: Natúparki Gyöngyszem

Javaslattevő: Írottkö Natúrparkért Egyesület Bakos György elnök , Ólmod Község Önkormányzata Hergovich Vince polgármester

1.2. Őzkút forrás körül lévő, ólmodi közigazgatási területhez tartozó kirándulóhely területek

Bár maga az Őzkút Kőszeg közigazgatási területén fekszik, az ólmodiak magukénak érzik, és szívesen ajánlják az Ólmodra látogatóknak is. A Belovich-kápolnától 15 perc sétára az erdő mélyén található egy menedékházzal, jól kiépített, kiváló állapotú padokkal, tűzrakóhellyel ellátott pihenőhellyel, és maga a kút, amit a Szombathelyi Erdészeti Zrt. szépen helyreállított az elmúlt időszakban. Az ólmodi rész magántulajdonú erdő, ami része az Alsó-erdőnek.

Helyszín: Ólmod 079 hrsz

Kapcsolattartó: Ólmod Község Önkormányzata **elérhetőség:** körjegyzőség 94/565-113

Javaslat: A magántulajdonú erdő természeti értékének megőrzése, szükség szerinti közösségi hulladékmentesítése.

Javaslattevő: Írottkő Natúrparkért Egyesület Bakos György elnök , Ólmod Község Önkormányzata Hergovich Vince polgármester

1.3. Ólmodra bevezető csertölgyekből és kocsányos tölgyből álló fasor.

A Horvátzsidányt Ólmoddal összekötő közút mentén, az Ólmod 027/4 hrsz.-ú terület déli határán idős csertölgyekből és kocsányos tölgyekből álló fasor található az EOV 465585, 233665 és EOV 465255, 233618 koordináták között.

Az idős fák természetvédelmi szempontból is jelentősek. Fontos szerepet tölt be az élővilágban, hiszen számos élőlény életterét jelentik, búvóhelyet, táplálkozó és szaporodó helyet biztosítva nekik. Ezen felül látványuk esztétikai élményt nyújt, így fontos turisztikai vonzerővel is bírnak, mivel meghatározó elemei a táj képének is.

Helyszín: Ólmod 027/4 hrsz.-ú terület déli határán

Kapcsolattartó: Ólmod Község Önkormányzata **elérhetőség:** körjegyzőség 94/565-113

Javaslat: Helyi jelentőségű védett természeti területté nyilvánítás

Javaslattevő: Órségi Nemzeti Park Igazgatóság

Javaslat: kiemelés - Natúparki Gyöngyszem

Javaslattevő: Írottkő Natúrparkért Egyesület Bakos György elnök , Ólmod Község Önkormányzata Hergovich Vince polgármester

1.4. Ólmodi tó

A Ribnyák patak mellett, a Fő utcáról nyíló rétnyi telken került kialakításra az Ólmodi tó, ami jelenleg magántulajdonban van. Szép környezete, a fedett közösségi helyiség, a tűzrakóhely kiválóan alkalmassá teszi a falu részére találkozási és szabadtéri rendezvény helyszínként.

Helyszín: 9733 Ólmod Fenyő u. 10 (google maps koordináták 47.413132, 16.590219)

Kapcsolattartó: Hergovich Vince **elérhetősége:** 30/650-7121

Javaslat:

Bár a mérete kicsi, a vízjárása függ az időjárástól, a tó lehetőséget adhat további hasznosításra, esetleg kisebb, akár kizárólag falusi használatú horgásztóként való fenntartására is.

Javaslattevő: Írottkő Natúrparkért Egyesület Bakos György elnök , Ólmod Község Önkormányzata Hergovich Vince polgármester

2. Ólmodi gyöngyszemek – kiemelkedő ünnepeink és szokások

2.1. Ólmodi hagyományőrző disznóvágás

Egykor minden család vágott disznót a téli időszakban. Ólmodon évek óta a falu közössége tartja fenn ezt a szokást, és jókedvű hagyományőrző disznóvágáson vezetik be az ifjabbakat is a paraszti faluközösségi hagyományaiba.

Időszak: Március

Kapcsolattartó: Ólmod Község Önkormányzata **elérhetőség:** körjegyzőség 94/565-113

Javaslat: A rendezvény rendszeres megtartása és népszerűsítése javasolt.

Javaslattevő: Írottkő Natúrparkért Egyesület Bakos György elnök , Ólmod Község Önkormányzata Hergovich Vince polgármester

2.2. Dede Babe ünnep – Ólmodi farsangi népszokás

A Dede Babe népszokást a húshagyó kedd előtti hétfőn gyakorolják az Ólmodiak. Hónapok, hetek készülődései után két férfi felhúzza a mennyasszonyi ruhát jelmezként. Vastag és kitömött a ruha. A többiek énekkel kísérik a bolond párt, és a falusiak , állataik, portájuk jó egészsége és termékenysége érdekében jól megköszöntik mindazokat, akiket otthon érnek. A Dede Babe járást horvát muzsika és ének kíséri, hagyományosan harmonikával. A portákra szalmát szórnak, a résztvevők pedig cuppanós, festékes, rúzsos pusziknak is „örülhetnek”. A farsangjárás végére megtelik a hatalmas fonott kosár is – egykor tojással, szalonnával, süteménnyel és házi pálinkával, ma már inkább mindezek modern kori megfelelőivel.

Időszak: Február

Kapcsolattartó: Ólmod Község Önkormányzata **elérhetőség:** körjegyzőség 94/565-113

Javaslat: A rendezvény rendszeres megtartása és népszerűsítése javasolt.

Kiemelési javaslat: Natúrparki Gyöngyszemnek javasoljuk.

Javaslattevő: Írottkö Natúrparkért Egyesület Bakos György elnök , Ólmod Község Önkormányzata Hergovich Vince polgármester

2.3. Húsvéti körmenet

A vallásához hűséges Ólmod számára a Húsvéti Körmenet a legnagyobb egyházi ünnepe. Ezt akkor is tartották, amikor ehhez a Határórség engedélyét is kérni kellett, és a Szent Márton templomtól nem indulhattak el közösen a falu közepéig, a határ irányába... Ma van úgy, hogy négyszáznál is többen részt vesznek a körmeneten.

Időszak: Húsvét vasárnap

Kapcsolattartó: Ólmod Község Önkormányzata **elérhetőség:** körjegyzőség 94/565-113

Javaslat: A rendezvény rendszeres megtartása és népszerűsítése javasolt.

Javaslattevő: Írottkö Natúrparkért Egyesület Bakos György elnök , Ólmod Község Önkormányzata Hergovich Vince polgármester

2.4. Ólmod a Hűség Faluja ünnep

Az I. Világháborút lezáró Trianoni Szerződést előkészítő 1920-as határmegállapító bizottság Ólmodot Magyarországtól elcsatolandó területként határozták meg. Egy 1922-ben bevéselt határkő egy 1699-ben felállított, a települések és birtokok határát jelző kőnek a felülírásával kívánta gyorsítani az 1922-es határkijelölést. Burgenland 1923-as megalakulására két horvát nemzetiségi falu is, Ólmod és Szentpéterfa már visszakerült Magyarországhoz! Így lettek ők a Hűség falvai. Helyettük Rótfalva (Rattesdorf) és Rendek (Liebing) került, és tartozik ma is Ausztriához. A falu visszacsatolása polgári kérésre történt, helyi kezdeményezésre, egy néppárti program keretén belül. Ólmod, hűsége jutalmául a magyar emberek és települések évszázados megbecsülését nyerte el, akkor is, ha a II. Világháború után a vasfüggönyt, és ezzel a teljes elzártság próbatételét is megkapta. A műszaki határzár részeként a szögesdrótból készült, a Határórség által nyitott és csukott kapu, közvetlenül a

horvátzsidányi útelágazásnál volt. Aki a község felé kívánt befordulni, azt ott azonnal megállították, ellenőrizték, sokszor visszafordították. Ólmod mára, Magyarország mellett múltjához, horvát kultúrájához és természeti kincseihez is Hűséges Faluvá vált.

Időszak: Június

Kapcsolattartó: Ólmod Község Önkormányzata **elérhetőség:** körjegyzőség 94/565-113

Javaslat: Vas megyei értéktárba való felvételre javasoljuk.

Javasoljuk Ólmod és Borsmonostor (ma Klostermarienberg) évszázados kapcsolatának, a mai kornak megfelelő felújítását.

Javaslattevő: Írottkő Natúrparkért Egyesület Bakos György elnök, Ólmod Község Önkormányzata Hergovich Vince polgármester

2.5. Máglyagyűjtés Ólmodon Mindenszentek napján

A Magyar Királyság egykori határvidékeiről ismerünk Mindenszenteki Máglyákat, mára mindösszesen 3 ilyen Mindenszenteki „Őrtűzről” tudunk: Magyarország mai területén pedig maga az Ólmodi az egyetlen! A szokás eredete nagyon korai időkre, talán a honfoglaló magyarok vagy a kelták világába nyúlik vissza, kik maguk is ünnepelték ezt a jeles napot. Ezt a szokást megtartva is megemlékeznek az elhunytakról. Amikor nem volt saját tulajdonú erdő az 1960-as években, a legények rőzsét gyűjtve szedték össze a máglyára valót az erdőből, hogy tovább tudják vinni ezt a hagyományt. Ólmodon a mai napig él a máglyagyűjtés szokása.

Időszak: mindenszentek napján

Kapcsolattartó: Ólmod Község Önkormányzata **elérhetőség:** körjegyzőség 94/565-113

Javaslat:A rendezvény rendszeres megtartása és népszerűsítése javasolt.

Kiemelési javaslat: Vas megyei értéktárba való felvételre javasoljuk

Javaslattevő: Írottkő Natúrparkért Egyesület Bakos György elnök , Ólmod Község Önkormányzata Hergovich Vince polgármester

2.6. Szent Márton lámpás felvonulás - Horvátzsidányból az ólmodi Szent Márton templomba.

A horvátzsidányi óvoda és iskola nevelői és gyermekei, valamint számos zsidányi család Szent Márton keresésére Ólmodra indul. A gyerekeken liba-korona, kezükben Szent-Márton lámpás van – így járják be sötétedés után a két falu közötti dombos, kanyargós utat. A határban várják őket a falusiak, és innen együtt indulnak tovább Ólmod Szent Márton templomába – nem ritkán mintegy kétszázan. A templomban a gyermekek ünnepi Szent Márton műsort adnak az első pannóniai szent, egyben az első európai szerzetes-szent, Európa védőszentje tiszteletére. A falu pedig, Mártonhoz illően, bőségesen megvendégeli apró vendégeit.

Időszak: November 11.

Kapcsolattartó: Ólmod Község Önkormányzata **elérhetőség:** körjegyzőség 94/565-113

Javaslat: A rendezvény rendszeres megtartása és népszerűsítése javasolt.

Kiemelési javaslat: Natúrparki Gyöngyszem

Javaslattevő: Írottkö Natúrparkért Egyesület Bakos György elnök , Ólmod Község Önkormányzata Hergovich Vince polgármester

2.7. Fűnyíró traktor ügyességi verseny

Talán furcsa, hogy egy ilyen új versenyt is az Ólmodi Gyöngyszemek között olvashatunk. Mégis, a közösségi lelemény friss és jókedvű példajaként itt a helye a versenynek! Az Ólmodi falunapon rendezett verseny lényege, hogy egy fűnyíró traktorral kell helytállni a szlalom pályán, és a feladatot időre kell teljesíteni. A leggyorsabb, legügyesebb versenyzőket díjazzák is. Ez az ügyességi megmérettetés mindig jó hangulatot teremt a faluban, sokakat megmozgat korra és nemre való tekintet nélkül! Benne van az a szikra, amely turisták számára is érdekessé válhat.

Időszak: augusztus

Kapcsolattartó: Ólmod Község Önkormányzata **elérhetőség:** körjegyzőség 94/565-113

Javaslat: A fűnyíró traktor ügyességi verseny ismertté tételét.

Kiemelési javaslat: Natúrparki Gyöngyszem

Javaslattevő: Írottkő Natúrparkért Egyesület Bakos György elnök , Ólmod Község Önkormányzata Hergovich Vince polgármester

3. Ólmodi Gyöngyszemek - kiemelkedő személyek

3.1. Jurisics Miklós

1532-1541 között, a nagy török pusztítás után, saját horvátországi birtokairól telepítette be újra Ólmodot. Új életre keltette a falut, és ez a tette legalább ötszáz évre meghatározta Ólmod kulturális örökségét.

Kapcsolattartó: Ólmod Község Önkormányzata **elérhetőség:** körjegyzőség 94/565-113

Javaslat: Emlékének megőrzése.

Javaslattevő: Írottkő Natúrparkért Egyesület Bakos György elnök , Ólmod Község Önkormányzata Hergovich Vince polgármester

3.2. Mate Mersics Miloradic

A leghíresebb gradistyei horvát papköltő és tudós a szomszédos Frankenau-ban született, míg édesapja Ólmodon. Családja ólmodi kötődésű, ő ezer szállal kötődik a várvidéki horvátságához. Számos tudományos munkát publikált. Legismertebb verse a gradistyei horvátok himnusza, így emléktáblája méltán kapott helyet Ólmod Fő utcáján – először a szülői házon, majd ma már a Galéria homlokzatán.

Kapcsolattartó: Ólmod Község Önkormányzata **elérhetőség:** körjegyzőség 94/565-113

Javaslat: Emlékének megőrzése.

Javaslattevő: Írottkő Natúrparkért Egyesület Bakos György elnök , Ólmod Község Önkormányzata Hergovich Vince polgármester

3.3. Brigovich Lajos

Tanítóként, gyűjtőként, festőként és fotográfusként is fontos szerepet töltött be a falu életében. Fotói évtizedek képes krónikáját őrzik. Festményei és grafikái a Galériában kerültek kiállításra, és Ólmod falu csodálatos képét mutatják. A rendszerváltás előtt úttörő-vezetőként is szervezte a térség gyermekeinek programjait. Helytörténeti gyűjteménye Gyökerek – Koreni címmel látogatható ma is.

Kapcsolattartó: Ólmod Község Önkormányzata **elérhetőség:** körjegyzőség 94/565-113

Javaslat: Emlékének megőrzése.

Javaslattevő: Írott-kő Natúrparkért Egyesület Bakos György elnök , Ólmod Község Önkormányzata Hergovich Vince polgármester

3.4. Szlávics Antal

Ólmodi születésű pap, aki 2010-ben egy 120 cm nagyságú Mária-szobrot hozott Medjugorjéból, a horvát zarándokhelyről és falujának adományozta. Szülőházát, és annak berendezését a falura hagyta – benne vendégfogadó szállást, galériát és kiállítást rendezett be a település. A beszélgetéseken a falu életére legnagyobb hatású XX. századi Ólmodiként került róla szó. Az Ólmodi Harangok címmel írt verses kötete eljutott nem csak a gradistyei horvátokhoz itthon, Ausztriában és Szlovákiában, hanem Horvátországban is ismertté lett. A Galériában vannak elhelyezve Szlávics Antal által készített festmények Ólmod település és külterülete nevezetességeiről, szépségeiről.

Kapcsolattartó: Ólmod Község Önkormányzata **elérhetőség:** körjegyzőség 94/565-113

Javaslat: Díszpolgári cím

Javaslattevő: Írott-kő Natúrparkért Egyesület Bakos György elnök , Ólmod Község Önkormányzata Hergovich Vince polgármester

4. Ólmodi gyöngyszemek – művészetek és művészi kézművesség

4.1. Brigovich Lajos festményei

Tusrajzain, festményein a horvát embereket, falurészeket és a környező szép tájat örökítette meg sajátos látásmóddal. Alkotásaiból helyben, az ország sok településén, Kismartonban és Zágrábban is rendeztek kiállítást.

Kapcsolattartó: Ólmod Község Önkormányzata **elérhetőség:** körjegyzőség 94/565-113

Javaslat: Ólmodi művészetek ismertté tétele pl. kiállítás szervezése.

Javaslattevő: Írottkö Natúrparkért Egyesület Bakos György elnök , Ólmod Község Önkormányzata Hergovich Vince polgármester

4.2. Szlávics Antal: Ólmodi harangok című könyve

A Galériában vannak berendezve Szlávics Antal által készített festmények Ólmod település és külterülete nevezetességeiről, szépségeiről. A könyvében az összes festmény mellékletként a fejezetekhez lett csatolva, így az ismeretlen olvasó is „helyben” érzi magát, ha elolvassa.

Kapcsolattartó: Ólmod Község Önkormányzata **elérhetőség:** körjegyzőség 94/565-113

Javaslat: Ólmodi művészetek ismertté tétele pl. könyv újbóli kiadása magyar nyelven is.

Javaslattevő: Írottkö Natúrparkért Egyesület Bakos György elnök , Ólmod Község Önkormányzata Hergovich Vince polgármester

4.3. Ólmod élni akar! c. film

Az „Ólmod élni akar!” című megrázó kisfilmet 1988-ban készítették. A film drámai képet fest e vasfüggöny mellé szorult faluról: helybéli parasztember, plébános és hivatalnok nyilatkozik arról, a szocialista határvédelem hogyan változtatott egy faluból reményét vesztett, sötét jövőképű helyet.

Kapcsolattartó: Ólmod Község Önkormányzata **elérhetőség:** körjegyzőség 94/565-113

Javaslat: Ólmodi művészetek ismertté tétele pl. közösségi vetítések megszervezése.

Javaslattevő: Írott-kő Natúrparkért Egyesület Bakos György elnök , Ólmod Község Önkormányzata Hergovich Vince polgármester

4.4. A „Nyomsávon” című dokumentumfilm

A film a nyugati és a keleti blokk határán épült magyarországi vasfüggöny mentén lévő települések lakóinak életét mutatja be. Az emberek állandó zaklatás, ellenőrzés és szabadságukban való korlátozás közepette éltek. Szemtanúk vallanak a határsértésekről.

Kapcsolattartó: Ólmod Község Önkormányzata **elérhetőség:** körjegyzőség 94/565-113

Javaslat: Ólmodi művészetek ismertté tétele pl. közösségi vetítések megszervezése.

Javaslattevő: Írott-kő Natúrparkért Egyesület Bakos György elnök , Ólmod Község Önkormányzata Hergovich Vince polgármester

4.5. Bukits Eszter nemez munkái

Jelenleg Ólmodon egy alakulófélben lévő **saját műhelyben** tevékenykedik, megrendelésekre, és vásárookra dolgozik, illetve táboroztat.

Kapcsolattartó: Ólmod Község Önkormányzata **elérhetőség:** körjegyzőség 94/565-113

Javaslat: Ólmodi művészetek ismertté tétele. Nyitott műhelynapok tartása.

Javaslattevő: Írottkő Natúrparkért Egyesület Bakos György elnök , Ólmod Község Önkormányzata Hergovich Vince polgármester

5. Ólmodi gyöngyszemek – épített értékeink (szakrális, lakó- és gazdasági épületek, régészet, szobrok, egyebek)

5.1. Szent Márton templom

A falu védőszentjéről, Szent Mártonról kapta nevét a középkori eredetű templom. A szentélyben és a mennyezeten látható falképek Szent Márton legendájának jeleneteit láthatjuk - Márton megkereszteli édesanyját, Márton feltámasztja a halott ifjút, Márton álma. A falképeket Závory Zoltán (1906 - 2000) készítette. Az északi falon Szent Márton püspök fából faragott szobra kapott helyet. Az épület műemlék.

Helyszín: 9733 Ólmod, Fő u. 2.

Kapcsolattartó: Ólmod Község Önkormányzata **elérhetőség:** körjegyzőség 94/565-113

Javaslat: Az épület és környezetének védelme, rendben tartása.

Javaslattevő: Írottkő Natúrparkért Egyesület Bakos György elnök , Ólmod Község Önkormányzata Hergovich Vince polgármester

5.2. Belovich kápolna

Belovich családtól kapta a falu, amelyet 1724-ben építettek az egykori szőlőshegyre. A kápolna jelentős barokk stílusjegyeket mutat. Az épület műemlék.

Helyszín: google maps koordináták: 47.4022,16.5923

Kapcsolattartó: Ólmod Község Önkormányzata **elérhetőség:** körjegyzőség 94/565-113

Javaslat: Kisebb szőlőtelepítés és emléktábla elhelyezése a Belovich kápolna közelébe, az egykori szőlőhegyre.

Javaslattevő: Írottkő Natúrparkért Egyesület Bakos György elnök , Ólmod Község Önkormányzata Hergovich Vince polgármester

5.3. Ólmodi pincék

Ólmod szőlőművelésének egyszerű, kicsiny, de szép emléke ez a két magántulajdonú pince. Mivel sötét, és egész évben viszonylag állandó a hőmérséklete és páratartalma, ezért már évszázadok óta bor és termés tárolására használták és használják ma is.

Helyszín: 9733 Ólmod Fő u. 10, google maps koordináták: 47.4163237,16.5924808

Kapcsolattartó: Ólmod Község Önkormányzata **elérhetőség:** körjegyzőség 94/565-113

Javaslat: A falu központjában álló, két magántulajdonú pince homlokzatának felújítása, előttük pihenőpadok és kiránduló-megálló kiépítése.

Kiemelési javaslat: Helyi védelem alá vonását javasoljuk.

Javaslattevő: Írottkő Natúrparkért Egyesület Bakos György elnök , Ólmod Község Önkormányzata Hergovich Vince polgármester

5.4. Mersics szülőház

Mersich Ignác szülőháza adott otthont többek között a galériának és alkotóháznak. Itt látható fia, Mate Meršić-Miloradić (Mersich Máté) gradistyei horvát plébános emléktáblája. Ebben az épületben kapott helyet a Gyökerek Helytörténeti Gyűjtemény. Itt régi berendezések, viseletek, öltözékek, használati tárgyak láthatók, valamint egy állandó festménykiállítás is, melyen lekövethető a falu története.

Helyszín: 9733 Ólmod Fő u. 23.

Kapcsolattartó: Ólmod Község Önkormányzata **elérhetőség:** körjegyzőség 94/565-113

Javaslat: Az épület és környezetének védelme, rendben tartása.

Javaslattevő: Írottkő Natúrparkért Egyesület Bakos György elnök , Ólmod Község Önkormányzata Hergovich Vince polgármester

5.5. A római Borostyánkő út

A rómaiak által kiépített Borostyánkő út a legismertebb ókori kereskedelmi útvonal volt, amelyet borostyánkő és számos más áru szállítására használtak. Azt tudjuk, hogy Szombathely után Nemescsón és a szomszédos Frankenau-ban volt Útállomás az egykori európai kereskedelmi úton. Az útra utaló elnevezések („Örökség dűlő”, „Római út”) mai napig fellelhetőek Horvátzsidányban és Ólmodon. Leletek még nem kerültek elő, célzott régészeti feltárás Ólmod külterületén nem történt.

Helyszín: Ólmod Örökség-dűlő

Kapcsolattartó: Ólmod Község Önkormányzata **elérhetőség:** körjegyzőség 94/565-113

Javaslat: Az Ólmod-Horvátzsidány közötti Örökség dűlőben az egykori római Borostyánkő út rövid bemutatását. Többnyelvű tábla kihelyezése a Bernstein Trail (Borostyánkő) túraútvonalon érkezőknek is lehet kedvelt látogató pontja.

Javaslattevő: Írottkő Natúrparkért Egyesület Bakos György elnök , Ólmod Község Önkormányzata Hergovich Vince polgármester

5.6. A kora Árpádkori vasművesség régészeti lelőhelye a „Wygna-Potoka” völgyében.

A X.-XII. évszázadban, a vasművesség mives kohói működtek a korai szláv falu felett. Jelentősége országos, hiszen kora Árpádkori vasművességre az országban elsősorban két térségben, a Bükkben és a Nyugat-Vasmegyei területeken bukkantak a régészek. Ólmodon a mai Ribnyák-patak völgyében az egykori szolgálati lakások alatt történt jelentős régészeti feltárás.

Helyszín: 9733 Ólmod Fenyő u 1-11.

Kapcsolattartó: Ólmod Község Önkormányzata **elérhetőség:** körjegyzőség 94/565-113

Javaslat: Az Ólmodi „Wygna Potoka” vaskohók - régészeti lelőhely bemutatását javasoljuk.

Javaslattevő: Írottkő Natúrparkért Egyesület Bakos György elnök , Ólmod Község Önkormányzata Hergovich Vince polgármester

5.7. Szabadtéri Mária szobor

1905-ben lett felállítva a Mária szobor, kis kertje, kecses alakja Kismartoni mester szép munkája.

Helyszín: google maps koordináta: 47.410359 16.588025

Kapcsolattartó: Ólmod Község Önkormányzata **elérhetőség:** körjegyzőség 94/565-113

Javaslat: A Mária szobor rendbe tétele, és emlékhely kialakítása javasolt.

Javaslattevő: Írottkő Natúrparkért Egyesület Bakos György elnök , Ólmod Község Önkormányzata Hergovich Vince polgármester

6. Ólmodi gyöngyszemek – tárgyak, a múlt kézbe vehető emlékei

6.1. Koreni, Gyökerek – helytörténeti és életmód kiállítás és galéria:

Az anyag nagy részét Brigovich Lajos tanár - festőművész gyűjtötte össze. Az ólmodi gyűjteményt 2005-ben avatták fel. A kis kiállítás nem csak mindennapok tárgyait mutatja be, helyet ad közösség ünnepi alkalmaihoz kapcsolódó dokumentumoknak is. A számos Ólmodot és Ólmod térségét megidéző festmény közt megtalálhatóak azok a festmények is, amelyek a régi Ólmodi szőlőhegyet, illetve a Belovich-kápolnát ábrázolják

Kapcsolattartó: Ólmod Község Önkormányzata **elérhetőség:** körjegyzőség 94/565-113

Helyszín: 9733 Ólmod Fő u. 23.

Javaslat: Ólmod tárgyi értékeinek ismertté tétele pl. nyílt napok tartása.

Javaslattevő: Írottkő Natúrparkért Egyesület Bakos György elnök , Ólmod Község Önkormányzata Hergovich Vince polgármester

7. Ólmodi gyöngyszemek – a mesterségek és iparosság emlékei

7.1. A Csárda malom emlékkő

Maga, a Fazekas család egykori malma, más néven a Csárda malom alatt, az egykori Répce völgyében működött, de 1948-49-ben a vasfüggöny áldozatává vált. A Répce-völgyében lévő egykori helyén már nem található szinte semmi, mivel a határsáv kiépítésekor felrobbantották. Már a Répce sem található ott az egykori mederben, mert azt árvízvédelem címén az osztrákok terelték el.

Helyszín: A falu előtt, Horvátzsidány felől felérve a dombra, jobb kéz felől fogadja a látogatót. Google maps koordináta: 47.420596, 16.601691

Kapcsolattartó: Ólmod Község Önkormányzata **elérhetőség:** körjegyzőség 94/565-113

Javaslat: A Csárda malom helyén rendszeres megemlékezés

Javaslattevő: Írottkő Natúrparkért Egyesület Bakos György elnök , Ólmod Község Önkormányzata Hergovich Vince polgármester

7.2. Régi mezőgazdasági gépek és szerszámok

Régi mezőgazdasági gépek és szerszámok számosan maradtak a családoknál. Ismert, hogy szecskavágó és öreg prések is vannak. Megfontolandó, hogy a falu egykori gazdálkodására oly jellemző pajták egyikében idővel a helyi paraszti gazdálkodásnak emlékhelyet alakítsanak ki. Erre egyszerű, ezért kiváló példa látható Klostermarienbergen.

Kapcsolattartó: Ólmod Község Önkormányzata **elérhetőség:** körjegyzőség 94/565-113

Helyszín: 9733 Ólmod Fő u. 23.

Javaslat: A helyi paraszti gazdálkodásnak emlékhely kialakítása.

Javaslattevő: Írottktó Natúrparkért Egyesület Bakos György elnök , Ólmod Község Önkormányzata Hergovich Vince polgármester

8. Ólmodi gyöngyszemek – Vendégcsalogató és vendégfogadó gyöngyszemek

8.1. A Dreiszker apartmanház és a Szőlőfürt Vendégház

Ólmod központjától délre találhatóak, közel az Ólmodot-Klastrommal összekötő úthoz, az Ólmodot Kőszeggel összekötő túraúthoz, valamint az EUROVELO 13 kerékpárúthoz.

Helyszín:Dreiszker apartmanház -9733 Ólmod, Fő u. 50

Szőlőfürt Vendégház – 9733 Ólmod Fő u. 38

Kapcsolattartó: Dreiszker Levente **elérhetőség:** 30/217-7585; 94/787-378

Horváth Andrásné **elérhetőség:** 06 30/295-0463

Javaslat: kiemelés – Natúrparki Gyöngyszem

Javaslattevő: Írottktó Natúrparkért Egyesület Bakos György elnök , Ólmod Község Önkormányzata Hergovich Vince polgármester

9. Ólmodi gyöngyszemek – Helyi termékek és a helyi gazdaság megtartói

9.1. Helyi termékek

A helyi terméket, élelmiszert és alapanyagot vagy részterméket előállító gyártók és feldolgozók a vidékre jellemző termények és erőforrások helyben történő

feldolgozásával megerősítik településük, és az egész natúrpark térség helyi gazdasági bázisát, amely egyben jelentős hozzáadott értéket jelent a térségbe látogató vendégeknek, és turistáknak, valamint a térségen kívüli értékesítés esetén, mintegy járulékosan, jó hírért viszik a településnek és magának a natúrparknak is.

Kapcsolattartó: Ólmod Község Önkormányzata **elérhetőség:** körjegyzőség 94/565-113

Helyszín: Ólmod község közigazgatási területe

Javaslat: Natúrparki népszerűsítése a helyi kezdeményezéseknek (pl. natúrparki rendezvények).

Javaslattevő: Írottka Natúrparkért Egyesület Bakos György elnök , Ólmod Község Önkormányzata Hergovich Vince polgármester

9.2. Helyi mezőgazdálkodás

Magyarországon a falvak, nemritkán egységes birtokként, vagy birtokközösségként a táj és a természet fenntartóiként szolgáltak évszázadokig, és szolgálnak ma is. Minden olyan vállalkozás, egyéni-, családi- és közösségi kezdeményezés, amely a hagyományos paraszti gazdálkodás gyakorlatának a kornak megfelelő, környezettudatos megújítását szolgálja, az közvetlenül és közvetetten is szolgálja a település természeti és közösségi helyi értékeinek a megújítását és tartós fenntartását.

Kapcsolattartó: Ólmod Község Önkormányzata **elérhetőség:** körjegyzőség 94/565-113

Helyszín: Ólmod község közigazgatási területe

Javaslat: A helyi mezőgazdálkodások fejlesztéseinek támogatását javasoljuk .

Javaslattevő: Írottka Natúrparkért Egyesület Bakos György elnök , Ólmod Község Önkormányzata Hergovich Vince polgármester

9.3. Ökológiai gazdálkodás

A natúrparki települések és az egész natúrpark környezeti értéke szempontjából különös jelentősége van az ökoporták, és a falusi önfenntartó, környezettudatos kisgazdasági kezdeményezéseknek, amelyet sokszor más munka mellett tartanak fenn családok, vagy gazdálkodó közösségek.

Kapcsolattartó: Ólmod Község Önkormányzata **elérhetőség:** körjegyzőség 94/565-113

Helyszín: Ólmod község közigazgatási területe

Javaslat: Natúrparki népszerűsítése a helyi kezdeményezéseknek. (Pl. natúrparki ismertető tartása, megjelenés a natúrpark honlapján stb.)

Javaslattevő: Írottka Natúrparkért Egyesület Bakos György elnök , Ólmod Község Önkormányzata Hergovich Vince polgármester

9.4. Kézműves foglalkozások

A Natúrparki településeken a helyi termék előállító kézművesek, művészek és művészi kézművesek, akik egyszerre szolgálják a település kultúrtörténeti és gazdaságtörténeti értékeinek a megújítását – a natúrparki települések valódi gyöngyszemei. A településen egykor jellemző mesterségek utódai ma is kincset érnek, így a kovácsok helyébe lépő lakatosok, gépjármű-, gép- és szerszámszerelők, a hagyományos mesterségek továbbvivői és az azokat a mai formában képviselők mind életet és gazdasági erőt adnak a településnek.

Kapcsolattartó: Ólmod Község Önkormányzata **elérhetőség:** körjegyzőség 94/565-113

Helyszín: Ólmod község közigazgatási területe

Javaslat: Natúrparki népszerűsítése a helyi kezdeményezéseknek (pl. natúrparki rendezvények).

Javaslattevő: Írottkő Natúrparkért Egyesület Bakos György elnök , Ólmod Község Önkormányzata Hergovich Vince polgármester

9.5. Lakóhelyek, lakókörnyezet és környezettudatosság

A natúrparki településeken nagyon fontos szolgáltatást végeznek az építő, és az építéshez kötődő vállalkozások, a kőművesek, az ácsok és tetőfedők, a villany- gáz-, víz- és fűtés szerelők, a modern megújuló energiákkal foglalkozó vállalkozások, a kertészeti-, kertépítő- és tájépítő vállalkozások és szolgáltatók.

Kapcsolattartó: Ólmod Község Önkormányzata **elérhetőség:** körjegyzőség 94/565-113

Helyszín: Ólmod község közigazgatási területe

Javaslat: Natúrparki népszerűsítése a helyi kezdeményezéseknek (pl. natúrparki rendezvények).

Javaslattevő: Írottkő Natúrparkért Egyesület Bakos György elnök , Ólmod Község Önkormányzata Hergovich Vince polgármester

9.6. Helyi szolgáltatások

A már elérhető vagy megkezdeni kívánt helyi szolgáltatások erősen javítják a település életminőségét, kedvezően hatnak a település lakosságmegtartó erejére, és gazdasági szövetére. A lakossági és személyi szolgáltatások széles köre (fodrászat, bolt, természetgyógyász stb.) mellett, a gazdasági és pénzügyi szolgáltatások megkezdésével illetve megerősítésével is javítható a település jövőpotenciálja. A rugalmas-, a részidős- és a távmunka lehetőségeinek terjedésével kedvezőbb helyzetbe kerülhetnek településeink, hogy fiatalabb

generációk, és fiatal családok is otthonul válasszák a natúrparki településeket. Ez hosszútávon kedvezően hat a település fennmaradására, és hagyományos közösségi értékeinek a megerősítésére.

Kapcsolattartó: Ólmod Község Önkormányzata **elérhetőség:** körjegyzőség 94/565-113

Helyszín: Ólmod község közigazgatási területe

Javaslat: Natúrparki vállalkozói kisokos létrehozása elektronikus formában.

Javaslattevő: Írottkő Natúrparkért Egyesület Bakos György elnök , Ólmod Község Önkormányzata Hergovich Vince polgármester

MEGJEGYZÉS:

Az Ólmodi Gyöngyszemek a LEADER alapú, natúrparki szemléletű helyi értékek gyűjteményét tartalmazza. A jóváhagyott LEADER alapú, natúrparki szemléletű helyi értékekhez kötődően LEADER helyi érték alapú pályázatot nyújthatnak be vállalkozások, gazdálkodók és civil szervezetek.

Felhívjuk a figyelmet, hogy emellett létezik a XXX./2012. sz. törvény, amely rendelkezik a Magyar nemzeti értékekről és Hungarikumokról. A törvény 1.§ (1) p) pontja szerint a „Települési értéktár: a települési önkormányzat területén fellelhető nemzeti értékek adatait tartalmazó gyűjtemény (...)”. Települési értéktárat bármely települési önkormányzat létrehozhat. Ennek részeként megalapíthat egy települési helyi értéktár bizottságot, és meg kell állapítania annak tagságát és működési rendjét. A települési helyi értéktár bizottság aztán az elkészült Ólmodi Gyöngyszemek gyűjteményből, és természetesen saját kútfőből is, egy meghatározott forma szerint indítványozhat a települési önkormányzati testületnek a települési értéktárba bármely települési érték felvételét. Az értéktár bizottság és a testület azt is indítványozhatja, hogy egyes települési értékek Vas megyei értéktárba felvételre kerüljenek! /A törvényi részletek itt találhatóak: <https://net.jogtar.hu/getpdf?docid=a1200030.tv&targetdate=&printTitle=2012.+%C3%A9vi+XXX.+t%C3%B6rv%C3%A9ny/>

Amennyiben Ólmod képviselőtestülete dönt a XXX./2012. sz. törvény szerinti települési értéktár felállításáról, akkor a Natúrparki Gyöngyszemek – LEADER alapú, natúrparki szemléletű helyi értékek közül, a következőket indokoltnak tartjuk felvenni a XXX./2012. sz. törvény szerinti települési értéktárba:

- Ólmod, a Húség Faluja
- Dede Babe farsangi népszokás
- Máglyagyújtás Ólmodon Mindenszentekkor
- Szent Márton Templom és temető
- Horvát kultúra háza – galéria és kiállítás
- Szlávich Antal munkássága

A XXX./2012. szerinti települési értéktárból a következő települési értéket indokoltnak tartjuk a Vas megyei értéktárba felvenni:

- Ólmod a Hűség Faluja

Az anyag szövegét összeállította: Győrffy Gábor - Írott-kő Natúrparkért Egyesület

Európai Unió
Európai Mezőgazdasági
Vidékfejlesztési Alap

A VIDÉKI TÉRSÉGEKBE BERUHÁZÓ EURÓPA

